

Rasmus Puur – “Tuuline eleegia”

TÖÖLEHT

Nagu teose pealkirigi viitab, on tegemist eleegiaga, ehk siis aeglase ja pigem kurvameelse/melanhoolse teosega keelpilliorkestrile. Sõna “tuuline” vihjab paljuski eestilikule looduspildile, millele viitab otseselt partituuri saatesõnas ka autor Rasmus Puur. Muusikas väljendub see pidevates arengutes kulminatsioonideni ja nendele järgnevates vaibumistes, rütmilises kiirenemises ja aeglustumises ning tempolises muutlikkuses, mis kõik kokku looks otsekui pildi lainetusest või tuulepuhangutest.

Teose põhitempo *Lento appassionato* (aeglaselt ja kirglikult) ei tohiks kindlasti olla liiga kiire, vaid pigem väljapeetud ja aega andev, pöörates olulist tähelepanu toonile (sh. *vibrato* kasutamine) ning fraseerimisele.

Teost tuleks dirigeerida aeglase 4 peale (mõnes kohas vastavalt taktimõõdule ka 2 peale), pidades kinni autori poolt ette antud dünaamikast, fraseerimisest ja nootide omavahelisest seotusest.

Teos on suures osas väga duaalne, s.t. esineb palju kahetist pillirühmade liikumist, mida oleks teose dramaturgilises mõttes oluline dialoogina välja tuua (nn küsimus-vastus). Näiteks teose algus, kus I ja II viiul liiguvad samas rütmis paralleelsetes sekstakordides, millele vastab vioola (III viiul) ja tšello oktav madalamalt takt hiljem. Sarnane printsiip jätkub suuresti läbi terve loo. Teoses esineb palju paralleelset liikumist nii kolmkõlades, nende pööretes, aga ka septakordides. Väga palju on ka pillirühmade sisest jagunemist kaheks hääleks ehk *divisi*.

Julgustan vajadusel kasutama ka lisapartiisid, milleks on III viiuli partii (põhineb enamuses, kus ulatus võimaldab, vioola partiil), lihtsustatud viiuli partii (päris algajatele) ja lihtsustatud tšello partii (põhineb enamuses kontrabassi partiil).

Kirjutan nüüd edasi punktideni, liikudes teose algusest lõpuni, tuginedes minu kogemustele selle teosega töötamisel ja soovitud teile vältimaks juba eos osa võimalikke küsimusi ja probleeme.

* Teose alguses on oluline konkreetne alustamine ja sissetulek, et lugu kohe esimesest noodist kõlame saada ja suunata fraas esimeses taktis selgelt 3. lööki. Teises taktis peab täpselt samaga vastama vioola (III viiul) ja tšello. Oluline märksõna on *espressivo*.

* Alates taktist 6 on kirjutatud *poco stringendo* (ehk natuke kiirendades); siin on oluline silmas pidada dünaamikamärke, s.t. *diminuendo* ei tohiks alata enne 10. takti esimest lööki, *diminudendoga* kaasneb vaibumine ja rahunemine, millele järgneb üleminek uuele osale.

* Taktis 20 algab teose keskmine osa, mis erinevalt natuke raskemeelsest A-osast toob sisse veidi rohkem kergust ja liikumist. Tähelepanu tuleks pöörata teoses tähtsat kohta omavale õigele süngoobirütmile, mis ilmub esmakordselt II viiulil-vioolal taktis 19 koos väikse kiirendusega (*accelerando*).

* Taktides 32-33 (I ja II viiul) tuleks 3. ja 4. löögi pikk poolnoot *crescendos* edasi viia järgmise takti 1. lööki. See tekitab teatava lainetuse efekti, mis kulmineerub *ff*-ga taktides 35-36. Nende taktides tuleks välja tuua ka vioola (III vln) partii, mis ei tohiks kindlasti I ja II viiulile dünaamiliselt alla jääda.

- * Teose omandamisel võib põhjustada koosmängulisi raskusi polürütmika: sageli esineb duool ja triool erinevatel pillirühmadel üheaegselt (näit t. 35-37). Soovitan selliseid löike harjutada alguses vastavate pillirühmadega eraldi, tehes teatava kindluse ja stabiilsuse saavutamiseks ka kindlasti grupiproove.
- * Taktides 42-43 on oluline täpne sisseastumine ja 8-ndikpausi täpne lugemine, mis alguses võib nõuda natuke harjutamist.
- * Taktis 45 soovin teha I, II viiulil ja vioolal (III vln) väikese *crescendo*, millele järgneb *sub pp* taktis 46.
- * Alates taktist 47 algaks justkui repriis, mis osutub aga siiski peakulminatsiooni ettevalmistuseks (nö. vaikus ja rahu enne tormi). Oluline on silmas pidada tempo tähist (**Tempo primo** ehk algtempo) ja pikkade nootide juurde lisatud märget n.v. (*non vibrato*), samas juhin tähelepanu, et liikuvatele häälele seda lisatud ei ole! Nii nagu loo alguses, on ka siin oluline silmas pidada pillirühmade vahelise dialoogi ja fraasi liikumist selge suunaga takti 3. lööki (näit. I vln t. 47, II vln t. 48, kontrabassil ja tšellol t. 50 jne).
- * Alates taktist 47, nagu igal pool mujalgi, palun olla väga tähelepanelik dünaamika suhtes.
- * Taktist 60 on kirjas *molto rallentando* (ehk siis väga aeglustades). Palun harjutada seda löiku nii palju, et oleks seal mahti ka dirigenti jälgida, vastasel korral on seal suur oht „lahku minna“, jagan taktis 60 neljandal löögil oleva triooli 3 peale välja.
- * Alates taktist 61 algab teose peakulminatsioon (61-68), mis on koos sellele eelneva *crescendoga* kõige keerukam löik selles teoses (nii intonatsioonilt kui rütmilt). Kui mainisin eelpool teose duaalsust, siis selles lõigus avaldub see kõige ilmekamalt ja palun harjutada seda osa (taktid 61-68) eraldi pillirühmadega, et saavutada rütmiline täpsus ning kindlus.
- * Eraldi tähelepanu vääriavad taktist 61 algavad eellöögid, mis tulevad lahtistelt keeltelt ja peavad olema mängitud eelneva löögi arvelt (s.t. mitte löögi peale), siin tuleb nende mängimisel anda aega, et keeled hakkaksid korralikult resoneerima. Kui lisaks muudele keerukustele valmistab nende mängimine probleeme, võib need ka vähemalt esialgu ära jätta.
- * Taktis 64 võib kontrabassidele raskusi valmistada kiired 32-ndiknoodid neljandal löögil. Kui see peaks olema ülejõukäiv, võib nende asemel julgelt mängida ka ühe *fis*-veerandnoodi.
- * Tooksin taktides 61-62 ja 65-66 välja I viiuli, kes mängib nendes kohtades *divisi* oktavis. Ülioluline on siin jälgida tooni kvaliteeti ja intonatsiooni, eriti div. ülemise hääle mängijatel ja mängida nendes kohtades oktavi alumist häält oluliselt valjemalt kui ülemist.
- * Peakulminatsioonile järgneb vaibumine ja teose lõpetus. Alates taktist 69 soovitan vioolal ja III viiulil mängida trioolikäigud kõik G-keelelt kolmandas positsioonis. Mõningaid raskusi võib valmistada taktis 74 pidelt õigel ajal edasi liikumine, siin pöörata tähelepanu, et I ja II viiulil ning vioolal ja III viiulil on need erineval ajal ning püüdke hoida terve takti vältel triooli tunnetust, justkui oleks taktimõõt 12/8.

Lõpetuseks tahan Teile soovida jõudu tööle ja kinnitada järgmist isiklikku arvamust: olles sellesse teosesse küllalt põhjalikult süvenenud ja samas seda järk-järgult üha rohkem tundma õppides olen täielikult veendunud, et tegemist on suurepärase ja väga õnnestunud teosega,

millel on palju sisemisi kihte. Usun, et ta ei anna ennast lihtsalt kätte, kuid kui raskused lõpuks ületada ja jõuda selle muusika tuumani, siis on tegemist ülimalt kirgliku, emotsionaalse ja kaasahaarava teosega, mis kindlasti Teie abiga laulukaare all sadade noorte esitusel tööle hakkab ja leiab vaimustust nii laulupeol kui ka mujal, omandades lõpuks ka olulise koha keelpilliorkestrite repertuaaris laiemalt.

Soovin Teile siiralt palju tervist, edu ja jõudu!

Rõõmsa kohtumiseni ja heade soovidega,

Imre Rohuväli.